

Hasan Deniz

Hakiki Hikâyeler
A True Story

Hasan Deniz

Hakiki Hikâyeler
A True Story

Hakikat, Gerçek
ve Bilmediğimiz
Diğer Şeyler

Sinan Eren Erk

Anlamak ve anlatmak yaşamlarımızı anlamlı hale getiren, bizi gerçekleştiren dürtülerin başında gelir. Dünya tarihi bu karşı konulmaz isteğin peşinden giderek, düşüncelerini kimi zaman özgürce kimi zaman da baskı altında olmasına rağmen ifade eden insanların hikâyeleriyle dolu. Anlatmak için yaşıyor, günün her anında -hatta uykuda bile- yeni şeyler düşünüyor, bunları birbiriyle ilişkilendiriyor, birleştiriyor ve bunlardan yeni fikirlere çıkıyoruz. Gördüğümüz veya duyduğumuz bir şeyi, bir başka duyumuzla algıladığımız farklı bir bilgiyle yan yana getiriyor, bunları düş gücümüzün de yardımıyla işliyor, ondan yeni şeyler üretiyoruz. Görsel, sözlü ya da yazılı bir biçimde oluşturduğumuz bu türetimler (mutasyon¹), deneyim ve his bütünleri zaman içinde hikâyelere dönüşüyor. Bizler kendi hikâyelerimizin yazarları, başka hikâyelerin ise anlatıcıları veya manipulatörleriyiz.

Hikâyeler bu alışılmış anlatı yapısı içinde gerçekliği göstererek anlatan didaktik sayılabilecek aktarım yöntemlerinden farklıdır. Çünkü hikâyeler bir şeyi net ve bütüncül şekilde aktarmak yerine onu benzetmeler ya da algısal yakınlıklarla tanımlamayı seçerek alımlayanın zihninde belli boşlukları kullanır. Bu bilinçli bırakılmış boşluklar (örneğin bir hikâyede bahsedilen beyaz bir güvercinin neye benzediği, bir bölümünde tanımlansa bile zihnin önceki bilgileriyle veya onun nasıl görünebileceğine dair akılsal bir çıkarımın sonucuyla) doldurulacak, böylece hikâye daha önce hiç olmadığı bir forma ve anlatıya, alımlayanın varlığıyla kavuşacaktır. Aynı hikâye yorumun gücü ve özneliğiyle çeşitlenecek, zamanla birikip aktarılacak kültürel bir öğeye dönüşecek, belki de zamanla kanonun bir parçası olacaktır.² Hayal gücü öyle veya böyle işin içine girebilecek, içine sızabilecek çatlağı bulur veya yaratır. Çeşitliliği sağlayan da bu şekilde yine başka bir boşluk, bir ihtimaldir. Bu da bizi yorumun ve algının temelindeki soruyla karşı karşıya bırakır: Gerçek nedir ve hakikat nasıl tanımlanabilir?

Bu sorular Loukianos'un 2. yüzyılda yazdığı, kurgusal fantazmanın³ ilk örneklerinden "Hakiki Hikâyeler" adlı anlatısının ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Absürtlükleri ve "gerçek dışı" öğeleriyle tarihin bilinen ilk bilimkurgu eseri kabul edilen bu anlatı, hem düşüncenin düş gücüyle bağlantısına hem de zihnin üretebileceği olasılıkların sınırsızlığına güçlü bir örnektir. Loukianos, yapıtın henüz giriş bölümünde Homeros'a referans vererek, onun görmediği topraklar hakkında yazabildiğini ve bunun gerçekliği sorgulanabilse dahi hakiki bir anlatı oluşturabildiğini yazar.⁴ İşte bu nedenle o da kendi düş gücünü kullanarak gerçekte var olmayan yerlere, insanlara, varlıklara, olaylara ve zamanlara dair, kendi hikâyelerini, varlığı kanıtlanamayacak anlatıları yazmaya karar verir. Zihninin derinlerine doğru yaptığı bu ironik ve arkeolojik sınama onun hakikat kurgusundaki dayanak noktasını oluşturacaktır.⁵

Fantazmanın içinde bulunduğu kurgusal anlatılar tıpkı Loukianos'un metninin başında yaptığı gibi gerçekten yaşanmadığı belirtilse bile nasıl hakikatin kendisine dönüşebilir? Öyleyse her gerçek hakiki olmayabileceği gibi her hakikat de belki gerçek değildir. Veya belki sözü uzatmadan şunu söylemek daha doğru olacaktır: Sanat ya da yorum yoluyla oluşturulan hakikat çoğu zaman -günümüzün hakikat-sonrası (post-truth) bakış açısının ürünü olan fikirler de bu nedenle ironik ve paradoksaldir⁶- kişiseldir ve ihtiyacı olan gerçekliği başka bir anlatıya fırsat vermeden kendisi yaratır. Bu anlamda sanatçı, ürettiği özgün düşünme biçimleriyle, indirgemecilikten ısrarla uzak duran hakikatlerin üreticisi konumundadır. Onun gerçekliği ise "sentezlediği" hakikatini yansıtan, ona aracılık eden ve artık inkâr edilemez bir biçimde cisimleşen sanat eseridir. Sanat eseri de bu yolla sanatçının hakikatinin izlerini, belirgin, bazen de imalı bir biçimde izleyiciye taşıyan, onun bilincini, bilinçaltını ve hatta bilinçdışını çeşitli anlatı bedenlerinde gerçekleştiren anlatılardır.

Hasan Deniz'in kitapla aynı başlığı taşıyan "Hakiki Hikâyeler" adlı sergisi, fotografik göstergeleri ve teknikleri kullanarak bir yönüyle kurmaca diğer yönüyle ise tamamen "gerçek" bir yaşamın, kişisel kültürel hikâyelerin izlerini taşıyor. Aslında oldukça bilinçli bir seçkiyi açık bir zihinle oluşturulmuş bulanık bir ilişkisellik içinde izleyiciye sunan sergi tüm bunları sahici bir tesadüfîlik izlenimi içinde yapmayı başarıyor. Fotoğraf, Hasan Deniz'in gerçeklik ve hakikat arasında kurduğu ilişkinin hem aracısı hem de işbirlikçisi. Bir tür belge olarak algılanan ve bu yolla gerçek bir gerçekliği aktardığı düşünölebilecek inandırıcılığın sınırlarını zorlayan bu disiplin, Deniz'in ellerinde anlatılmayan bir tarihin kimi zaman dolaylı kimi zaman ironik kimi zaman da kriptografik kayıtlarına dönüşüyor. Hareketin bulanıklığını veya geçmişin yıkıcılığını taşıyan insan yüzleri, duyular ve zamanlar arası bir dil kuran, bazen de "sıradan" manzaralara bilinçli bir biçimde gizlenmiş detaylar, ekseninden ya da oryantasyonundan kaymış, konusuna olan mesafesini yeniden ayarlamış kadrajlar, sanatçının söylemini şiirsel bir yalın yoğunluğa yaklaştırıyor.

Bu biçimiyle fotoğraflar, sanatçının ayrıntılarda gizlenen ve tam olarak asla açık edilmeyen, izleyici için (bazen de sadece sanatçının kendisi veya belli bir muhataba yönelik yerleştirilmiş) imgeler ya da sembollerle değişken bir kişisel arkeolojinin muğlak buluntuları hâline geliyor. Her ne kadar eserlerin ardındaki hikâyeye veya hikâyeye parçaları sanatçı tarafından bilinse de izleyici başı ve sonu net sınırlarla çizilmemiş, ucu özellikle açık bırakılarak tahminlere yer açan bu iz sürme durumundayken o arkeolojiye yeni bir katman ekleme, belki de eserin içeriğindeki anlamı yeniden kurgulama ihtimaliyle karşı karşıya geliyor.

Deniz'in fotoğrafın gerçeklik algısını ve otoritesini dilediğince eğip büken, esneten, saptıran ya da yeniden kurgulayan, göstermecilikten uzak, somutu soyutla aratan üslubu, her eserde kendi hakikatini oluşturduğunun ve bu hakikatin mecranın ima ettiği anlam biçimlerinin dışına çıkarak yorumu -kimi zaman tesadüfi bir biçimde ortaya çıkan- olasılıklara açtığı en önemli göstergelerinden biri. Bu tip bir hakikat, değişken, uyumlanabilen, dönüşen ve yeniden okunabilen yapısıyla sergiyi sadece sanatçının kişisel yaşamına yönelik bir merak nesnesi, hatta neredeyse bir nadire kabinesi (ya da bir camera obscura) olmaktan çıkararak, izleyicinin bakışına göre şekillenen, böylece olanlar kadar olasılıkları da ifşa eden, gerçeklikten beslense de belki de hiç bilinmeyecek, ancak hayal edilebilecek ve bu yolla hakikatini kurgulayan bir anlam bütünlüğüne evriliyor.

Notlar

- ¹ DNA'nın genetik mutasyonu üç farklı yöntemle ortaya çıkar: Ekleme, eksiltme ve değiştirme. Teorik olarak bir canlının yeni uzuvlar kazanması ya da uzuvlarının değişmesi mutasyonla ortaya çıkabileceği gibi tüm bedeni sararak en sonunda onu öldüren kanserli kitleler de mutasyonun bir sonucudur. Benzer bir durum düşünce ve anlamın üretiminde de geçerlidir. Her türetim anlamlı değildir ve hatta kimi düşünceler temel aldığı fikri çürütme amacıyla ortaya atılması bile onu yok edebilir. Dolayısıyla düşünme biçimleri anlam ile algı üzerinde belirleyicidir ve bu da hikâyelerin büyük gücünün göstergelerinden biri olarak kabul edilebilir.
- ² Antik Yunancada "ölçüm çubuğu, standart birim" anlamlarında kullanılan kanon (κανών) kelimesi, zamanla ölçüt, kanun anlamlarına evrilmiştir. Bir eserin yorumlanmasındaki çeşitlilik zamanla belli ortak motiflerin ve bağlantıların ortaya çıkmasını sağlayabilir. Böylece başta marjinal olarak adlandırılacak bir düşünme biçimi, ileride oluşabilecek kanonun şekillenmesinde rol oynayabilir. Bu da eleştirel bakışın temelindeki bütüncül okuma için çeşitliliğin ve hatta karşıt görüşlerin bir arada olmasının gerektiğini ortaya çıkarır.
- ³ Bu kelime metinde, kendisi yerine kullanılacak hayal gücü tanımından etimolojik bir ima sayesinde ayrılır ve hayal gücü içinde gizlenen karanlık çağrışımları özellikle işaret eder. Fantazma Yunanca phainein (göstermek) kelimesinden türeyerek günümüzde "yanıltıcı görüntü" anlamına evrilmiştir. Phantom (görülen hayal, serap hatta hayalet) kelimesi de aynı kökten türemiştir. Bu metinde ise fantazma kelimesi, her iki anlamı da düşündürmesi için özellikle kullanılmıştır.
- ⁴ Loukianos bu anlatı yöntemini kendine özgü alaycı bir üslupla "madrabazlık" olarak tanımlarken aslında kendi eserini de eleştirel bir bakışla sorgular. "Başka pek çokları da, aynı surette, sanki kendi yurtlarından çıkarak gezip görmüşçesine, yabancı hayvanların cüsselerinden, insanların vahşiliğinden, hayatların acayipliğinden bahseden eserler yazdılar. Bunların piri ve bütün bu madrabazlığın ustası Homeros'un Odysseus'udur (...)" (Loukianos, Hakiki Hikâyeler, İş Bankası Kültür Yayınları (2023), Çev. Erman Gören, Ertuğrul İnanç, (s.2)
- ⁵ Loukianos, ünlü Epimendes paradoksuna da böylece bir gönderme yapar: Tüm Giritlilerin yalancı olduğunu söyleyen bir Giritliye inanmalı mıdır?
- ⁶ Tüm fikirlerin aynı anda hem olası hem de olasılık dışı olduğu ve gerçekliğin yalnızca stratejik bir işlevsellikle ölçüldüğü hakikat-sonrası kavramı, tanımsal boşlukları yeni fikirlerin ortaya çıkması için kullanmaz. Tam tersine bir muğlaklık üreterek belirsizlikten doğan bir korku yoluyla, oluşabilecek yeni fikirleri engeller.

Truth, Reality,
and Other
Unknown Things

Sinan Eren Erk

Understanding and narrating are among the fundamental drives that make a meaning out of our lives and contribute to our self-actualization. World history is replete with the stories of individuals who, driven by this irresistible desire, have expressed their thoughts, sometimes freely and sometimes under oppression. We live to tell, constantly thinking of new things - even in sleep - connecting them, combining them, and deriving profound ideas from them. We synthesize what we see or hear with different information perceived by other senses, process them with the help of our imagination, and produce new things from them. These mutations¹ we generate with visuals, audio, or writings collections of experience and feeling, over time, transform into stories. We are the authors of our own stories, while for other stories, we are the narrators or manipulators.

Stories differ from didactic methods of narration that portray reality within a familiar narrative structure. Instead of conveying something clearly and comprehensively, stories choose to define it through similes or perceptual proximities, utilizing the gaps in the receiver's mind. These intentional blanks (for example, even though a description of a white dove was provided, the reader's interpretation would still be influenced by their previous knowledge or by a mental inference about its possible appearance) are to be filled by the presence of the receiver. Thus, the story assumes a brand new form and narrative through the encounter with the reader. The same story is diversified by the power and subjectivity of interpretation, accumulating over time, transforming into a cultural element, perhaps eventually becoming part of the canon.² One way or another, imagination finds or creates a crack that it can penetrate or infiltrate. As such, it is yet another gap providing diversity, another possibility. This leaves us with the fundamental question of interpretation and perception: What is reality and how can truth be defined?

These inquiries played a significant role in the emergence of "A True Story", one of the earliest examples of fictional phantasma³ written by Lucian of Samosata in the 2nd century AD. Recognized as the earliest work of science fiction in history due to its absurdities and "unreal" elements, this narrative serves as a compelling demonstration of the interplay between imagination and thought, as well as the boundless capabilities of the human mind. Lucian, emulating Homer's technique in the introduction, discusses Homer's capacity to depict lands he had never set foot on; despite its incredulity, Homer could still form a genuine story.⁴ Consequently, Lucian chooses to harness his own imagination to craft tales - narratives about places, individuals, entities, events, and epochs that exist solely within the realms of imagination and cannot be substantiated. His ironic and archaeological inquiry into the depths of his mind would serve as the cornerstone of his fabrication of truth.⁵

How could fictional narratives within the realm of phantasma come to be seen as reality, even after their fabrication had been declared, akin to Lucian's approach in the preface? Then, just as not every reality is true, not every truth may be real. Without further ado, it would be more accurate to say that the truth fashioned through art or interpretation is often personal and self-creates the reality it requires without allowing room for another narrative - thus, the ideas stemming from today's post-truth perspective are inherently ironic and paradoxical.⁶ In this regard, the artist stands as the originator of truths that boldly defy simplification with their unique modes of thinking. Their reality is encapsulated in the artwork, reflecting and embodying, mediating the "synthesized" truth while manifesting it in an undeniable form. Through various narrative embodiments, artworks convey traces of the artist's truth,

subtly or overtly, revealing their consciousness, subconsciousness, and even unconsciousness to the audience.

Hasan Deniz's exhibition titled "A True Story" like the book echoes personal cultural tales of a part fictional and part real life through photographic signs and techniques. Indeed it presents a consciously curated selection within a blurred relationality, offering viewers an impression of genuine serendipity achieved with an open mind. Photography serves as both the mediator and collaborator in Deniz's exploration of reality and truth. While often perceived as a form of documentation portraying true reality, this discipline can push the boundaries of credibility. In Deniz's hands, it transforms into indirect, ironic, or even cryptographic records of untold history. Human faces blurred with movement or weighted down with the past; details that weave a language between senses and times, sometimes consciously concealed within the seemingly "ordinary" landscape; frames shifted from their axis or orientation, readjusting their distance from their subjects... Each element brings the artist's narrative closer to poetic simplicity and intensity.

In their current forms, photographs transform into the ambiguous remnants of a fluid personal archaeology, hidden within details that are never fully revealed. They manifest as images or symbols, sometimes intended solely for the artist or a specific audience. While the artist is privy to the stories or anecdotes behind the works, the audience is left to navigate through uncertain boundaries, fostering speculation and the potential for introducing a new layer to the archaeology, perhaps even being challenged to reshape the meaning within the artwork's content.

Deniz's photographic style bends, stretches, distorts, or reconstructs the perception and authority of reality as desired, eschewing grandiosity, to seek the abstract within the concrete. This approach suggests that each work establishes its truth, transcending the implied meanings of the medium and inviting interpretation to explore possibilities, sometimes emerging unexpectedly. This kind of truth, with its variable and transformative nature, shapes the exhibition into more than just a curiosity about the artist's personal life or a mere cabinet of curiosities -or a camera obscura. Instead, it becomes a presentation that adapts to the viewer's gaze, revealing both possibilities and occurrences. Rooted in reality yet evolving into a cohesive meaning, it constructs its truth, one that may remain partly elusive yet imaginable.

Notes

- ¹ DNA's genetic mutations occur through insertion, deletion, and substitution. Just as mutation can lead to the emergence or alteration of organs in organisms, it can also result in cancerous tumors that ultimately lead to death. Similarly, in the realm of thought and meaning, not every creation is inherently meaningful. Some ideas, even unintentionally, can undermine the concepts they're based on. Therefore, thought patterns are crucial in shaping meaning and perception, underscoring the significant impact of stories.
- ² The Greek word "kanon" (κανών), initially meaning "measuring rod" or "standard unit", evolved over time to encompass the concepts of "criterion" and "law". The diverse interpretation of a work can lead to the emergence of shared motifs and connections, potentially elevating initially marginal thought patterns into shaping forces for the future canon. This underscores the necessity of embracing diversity and even opposing viewpoints in holistic readings that underpin critical perspectives.
- ³ In this particular context, the word "phantasma" differs from other definitions of imagination due to its etymological connection to the darker connotations often associated with the concept. The term "phantasma" traces its roots to the Greek verb "phainein" (to show), and over time, it has evolved to include the meaning of a "deceptive image". The English word "phantom" (an apparition, mirage, or even ghost) also stems from the same Greek root. In the text, "phantasma" is deliberately used to evoke both meanings.
- ⁴ Loukianos, while describing this narrative method as 'foolery' with his distinctive mocking style, questions his own work with a critical perspective. "(...) and many others have made choice of the like argument, of which some have published their own travels and peregrinations, wherein they have described the greatness of beasts, the fierce condition of men, with their strange and uncouth manner of life: but the first father and founder of all this foolery was Homer's Ulysses (...)"
" Lucian, of Samosata, Lucian's True History. " Trans. Hickes, Francis, 1566-1631 Project Gutenberg, April 12, 2024 <https://www.gutenberg.org/cache/epub/45858/pg45858-images.html>
- ⁵ Lucian appears to be referencing the Epimenides Paradox in his text. This paradox asks the question: Should you believe a Cretan who says that all Cretans are liars?
- ⁶ The post-truth notion, where all ideas are simultaneously considered possible and improbable, and reality is solely measured by strategic functionality, does not utilize definitional gaps to foster the emergence of new ideas. Instead, it hinders the potential emergence of new ideas by generating ambiguity and fear rooted in uncertainty.

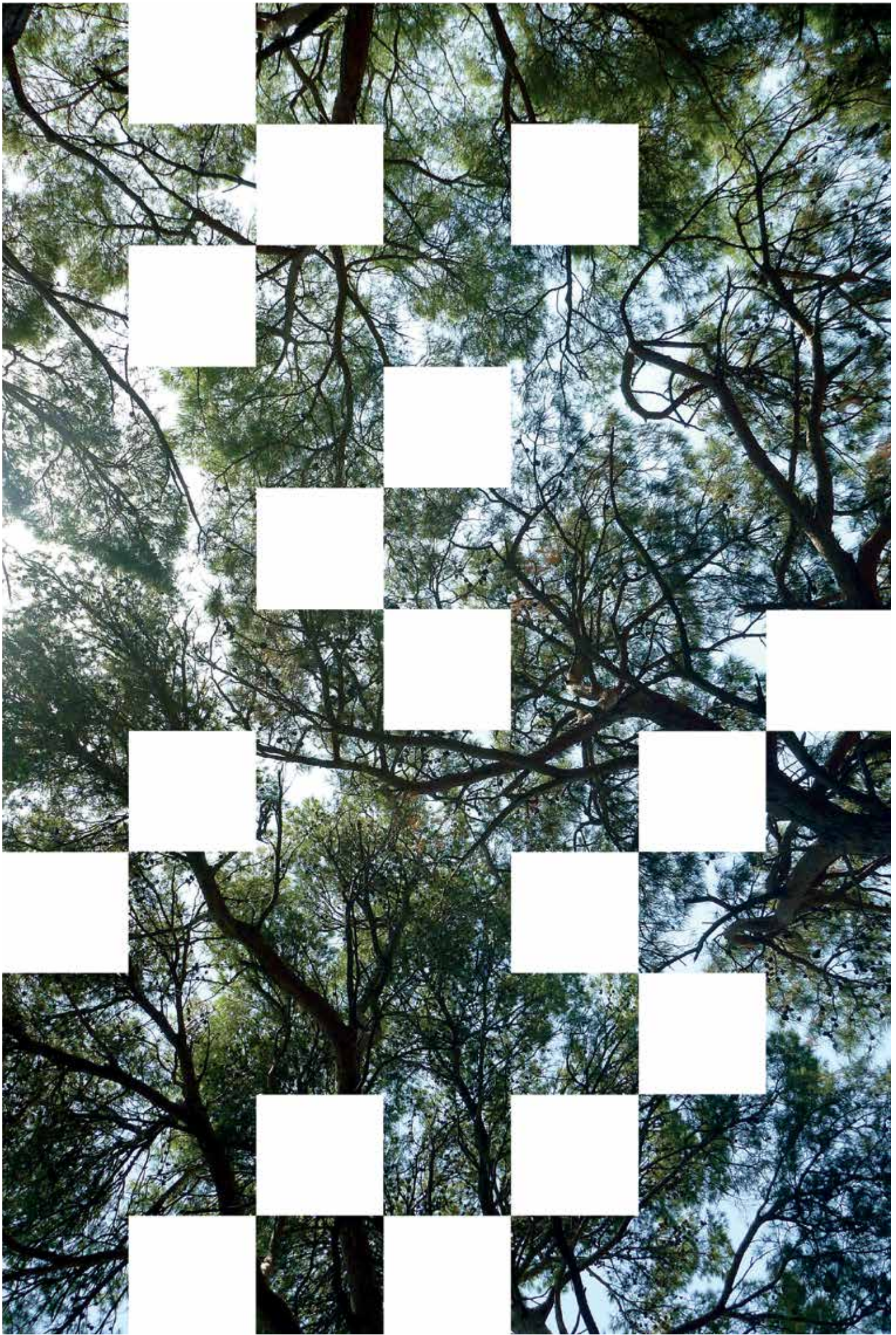

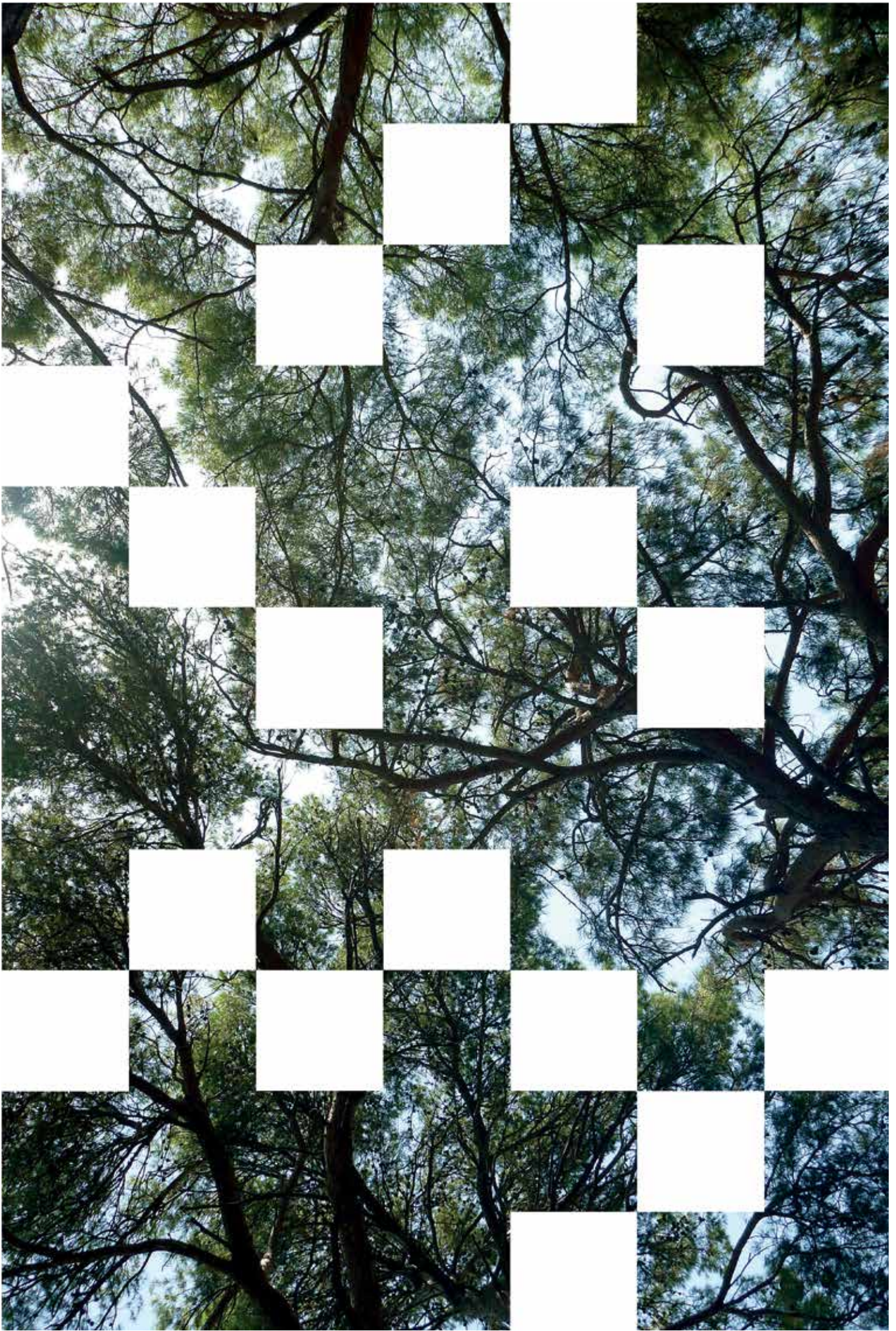

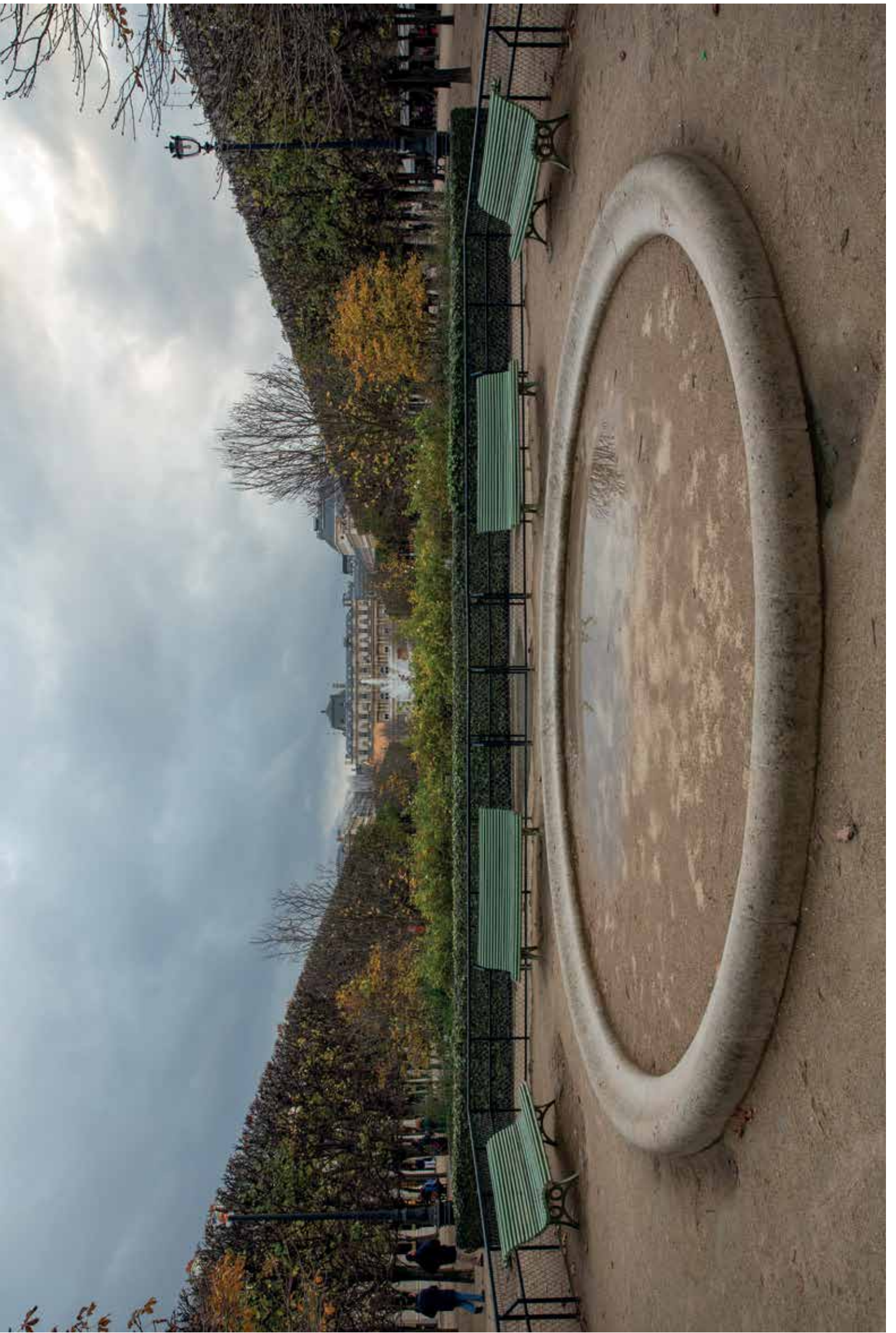

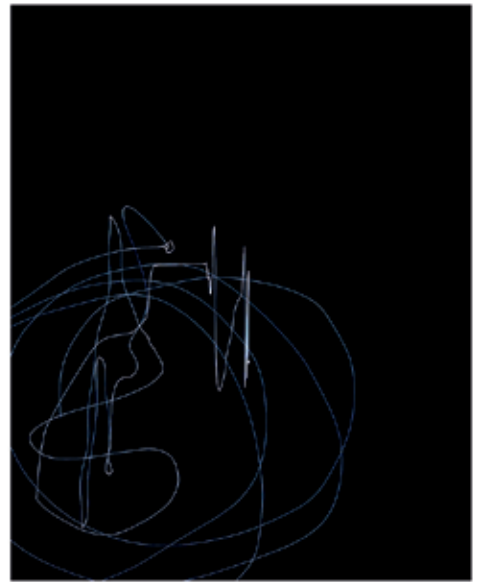

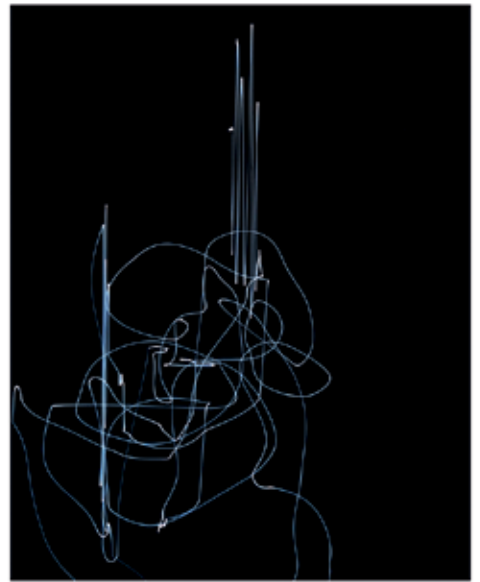
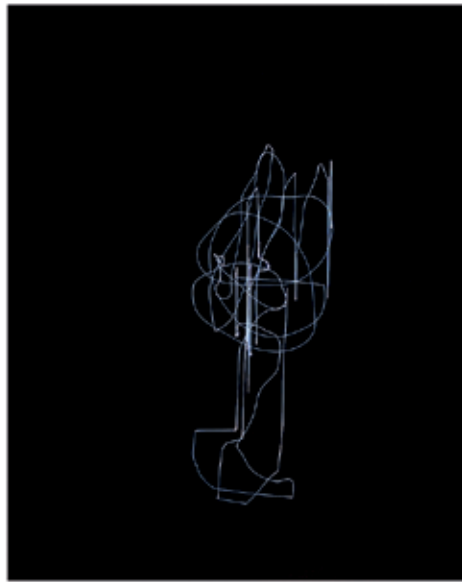
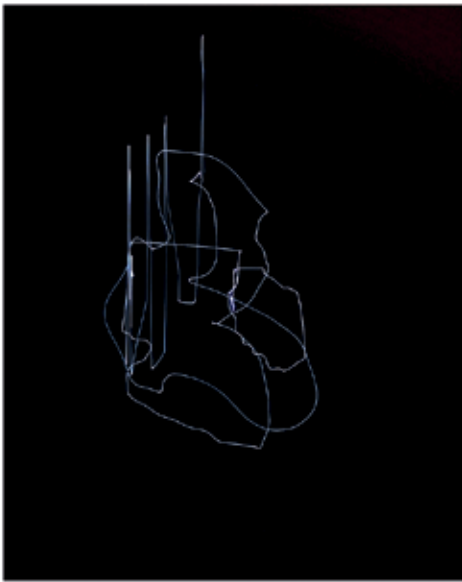
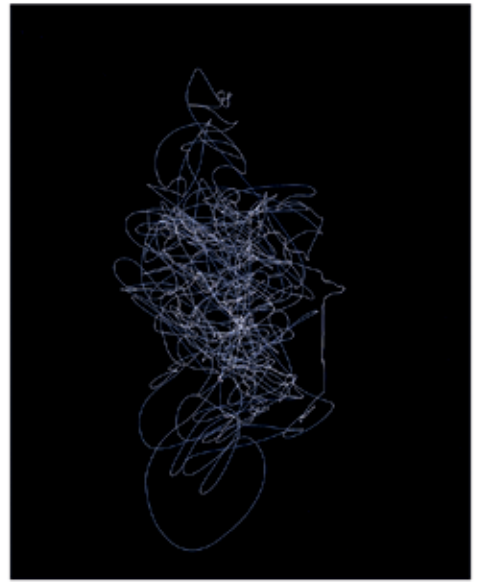
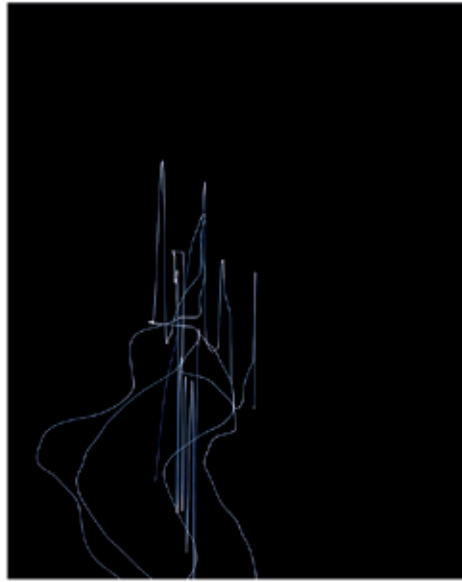
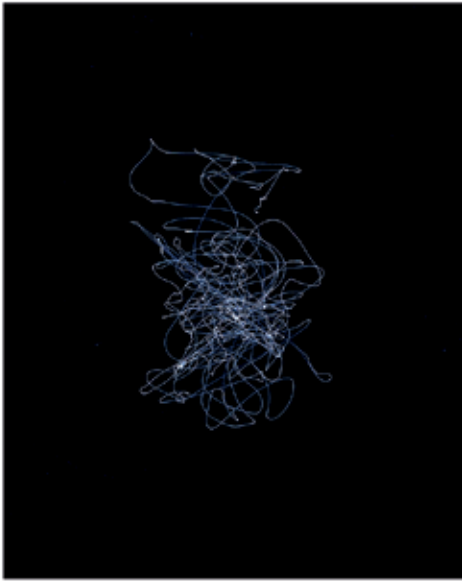

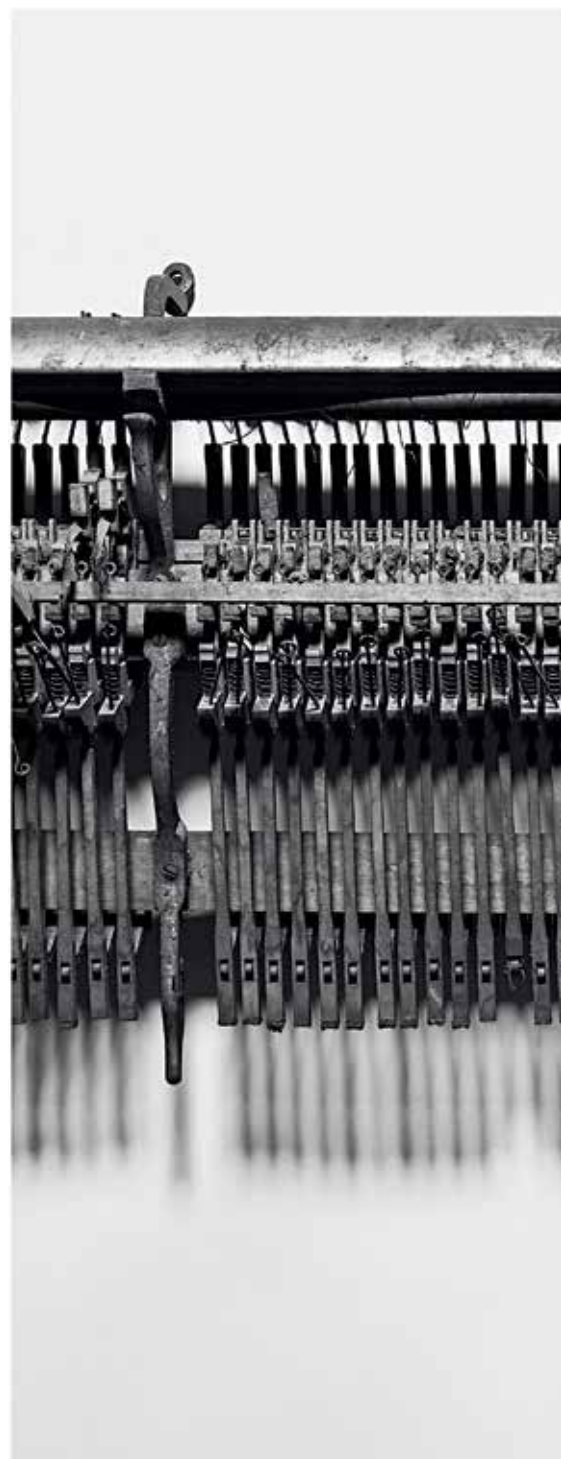

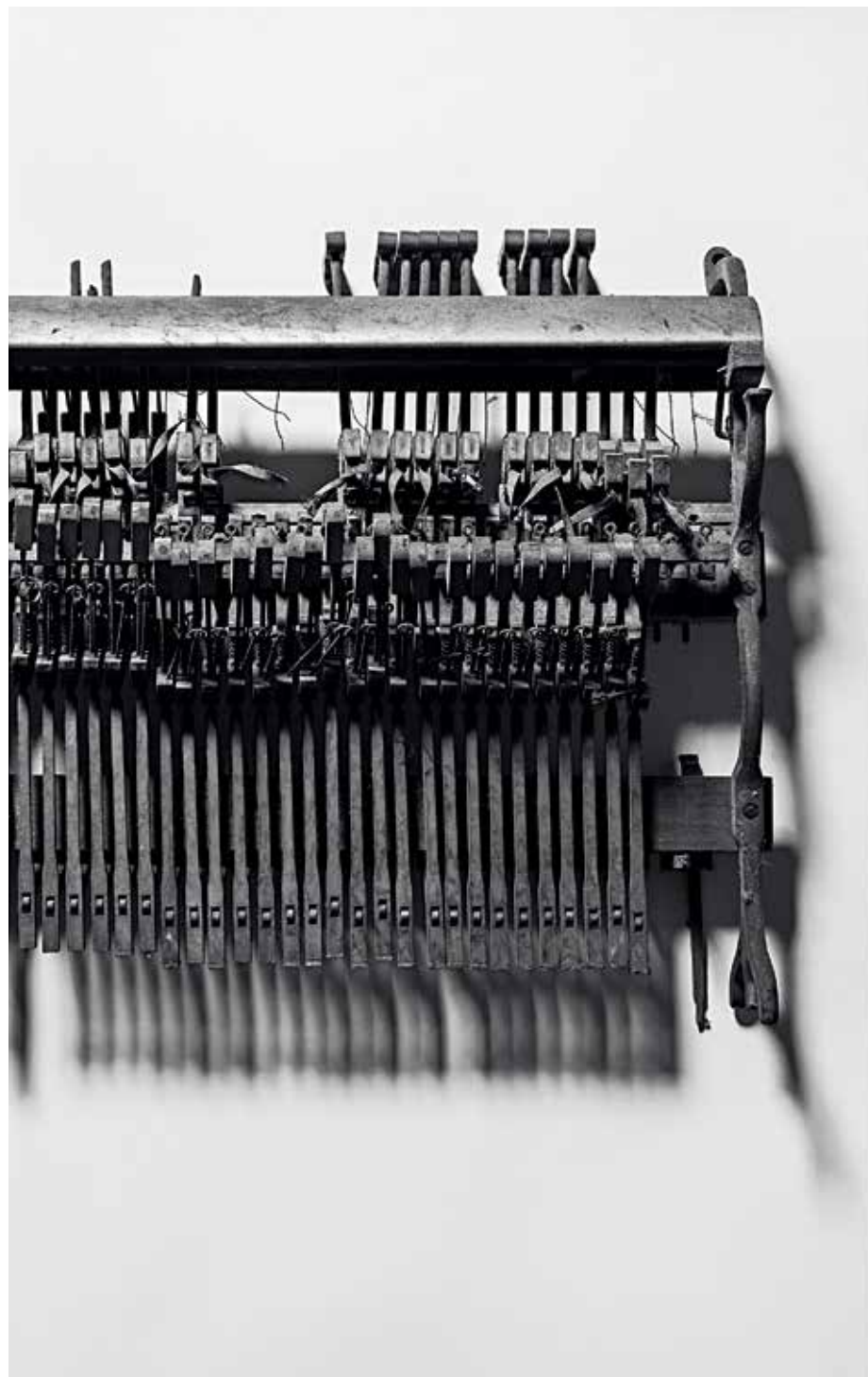

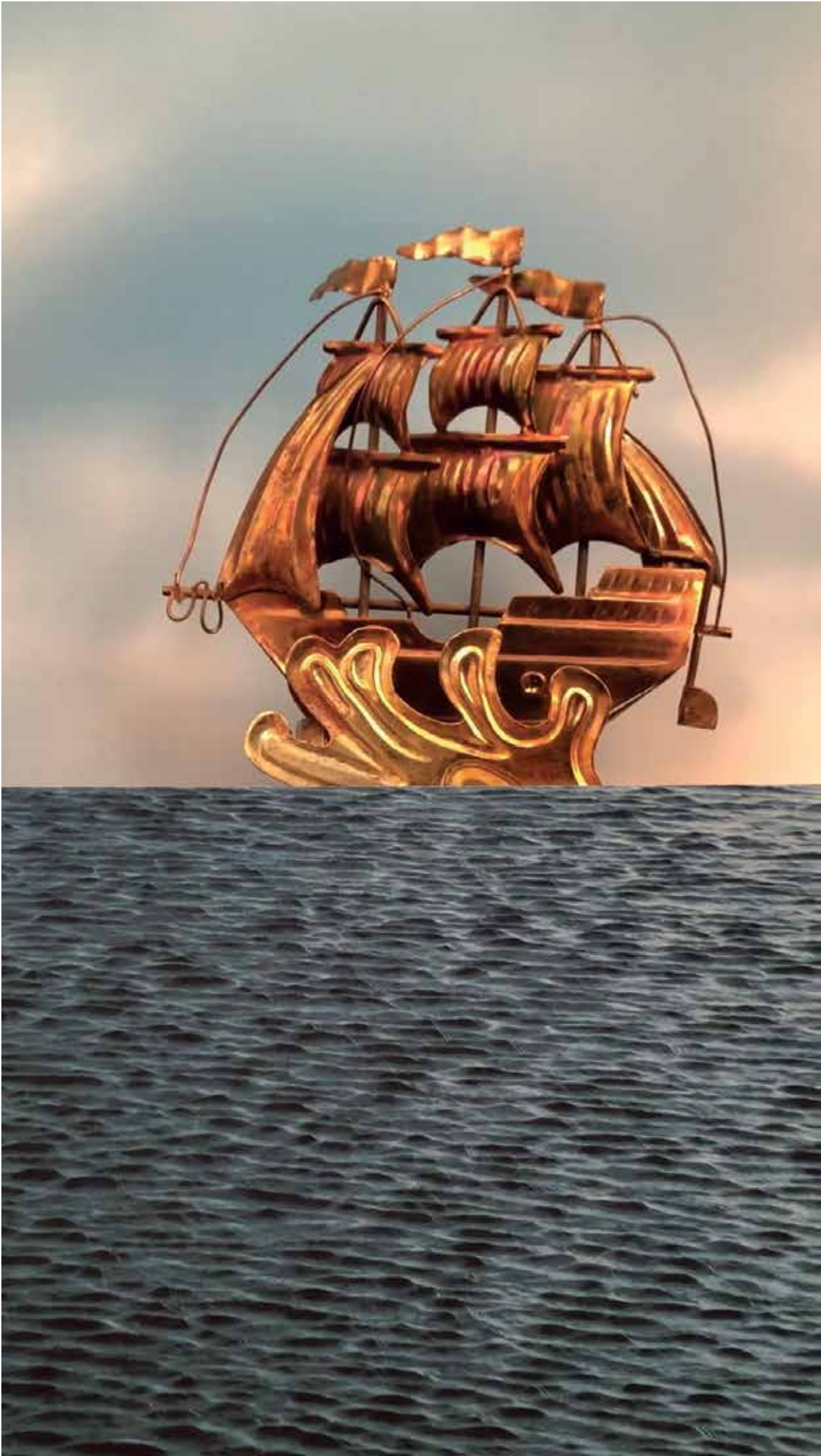

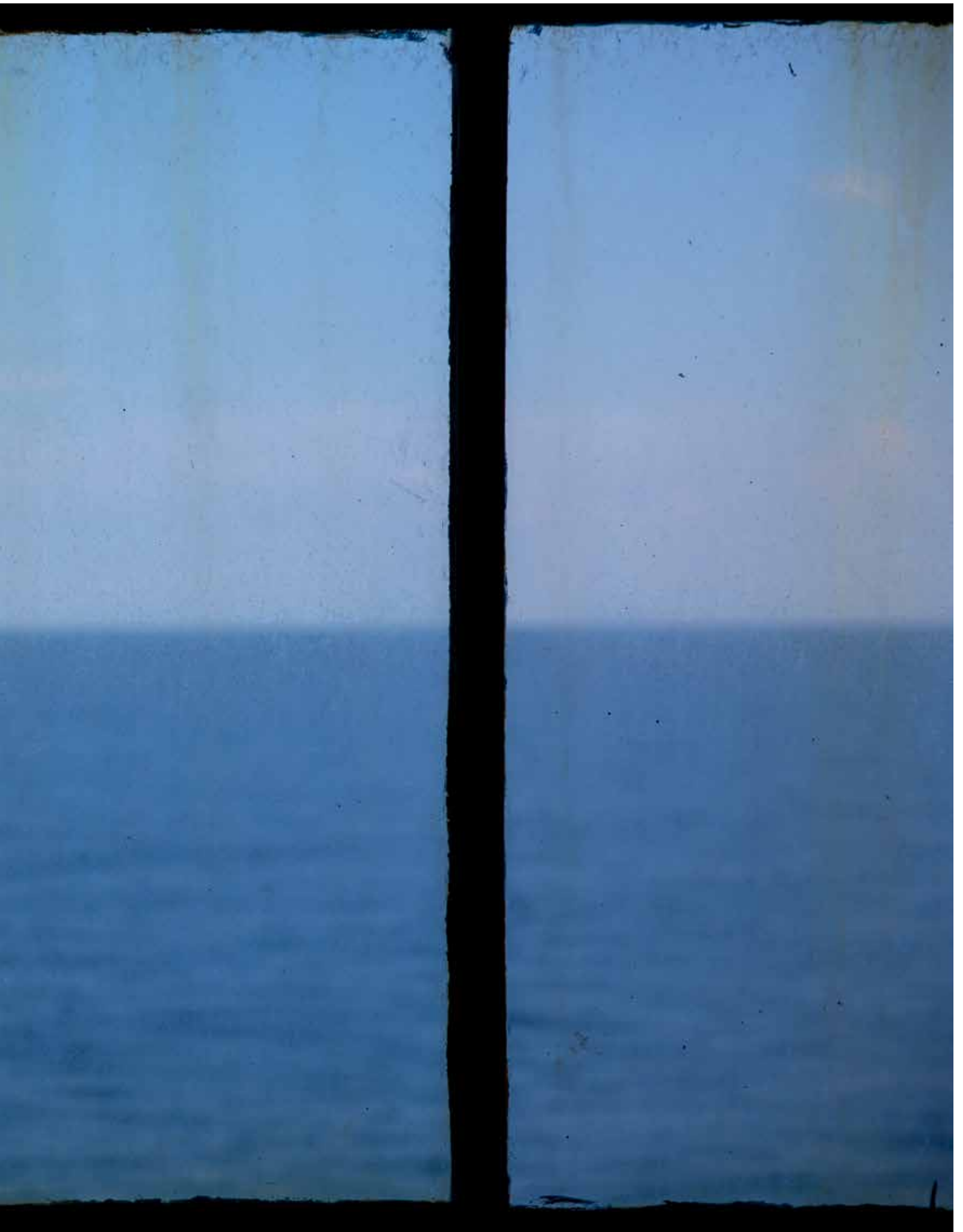

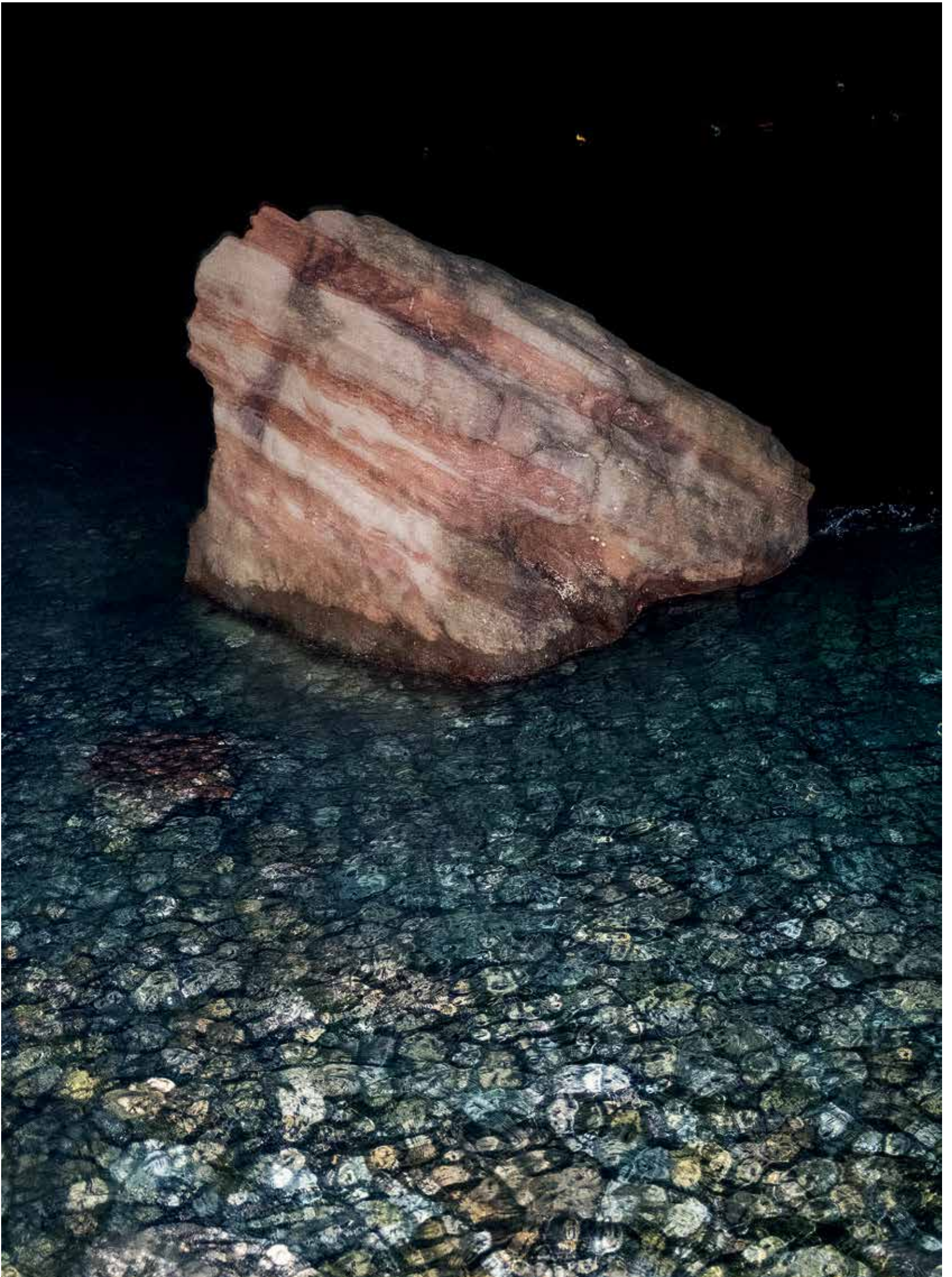

Hasan Deniz

Biyografi | *Biography*

Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Sinema-Televizyon eğitimi aldı.

Canavar Meselesi (Öktem&Aykut, İstanbul, 2021), Rahat Bahçe (Öktem&Aykut, İstanbul, 2017), Alte Liebe (Millî Reasürans Sanat Galerisi, İstanbul, 2014) kişisel sergilerini gerçekleştirdi.

İçimiz Boşluğu Hatırlasın (Hayy Açık Alan, İzmir, 2024), Mektep Meydan Galatasaray (Pera Müzesi, İstanbul, 2018), Recomposing AKM (Architektur Galerie Berlin, 2018), Stage_0 Travelogue (Architekturgalerie Munich, 2017), Liman (İstanbul Modern, 2017), Port City Talks (MAS Museum, Antwerp, 2015), Ali'nin Koço'su (Millî Reasürans Sanat Galerisi, İstanbul, 2012)

After graduating from Galatasaray High School, he studied Cinema and Television at Marmara University Faculty of Fine Arts.

His solo shows are; Monster Question (Öktem&Aykut, İstanbul, 2021), Tranquil Garden, (Öktem&Aykut, İstanbul, 2017), Alte Liebe (Millî Reasürans Art Gallery, İstanbul, 2014).

Let us Remember the Emptiness (Hayy Open Space, Izmir, 2024), School Square Galatasaray (Pera Museum, İstanbul, 2018), Recomposing AKM (Architektur Galerie Berlin, 2018), Stage_0 Travelogue (Architekturgalerie Munich, 2017), Harbor (İstanbul Modern, İstanbul, 2017), Port City Talks (MAS Museum, Antwerp, 2015), Ali's Koço (Millî Reasürans Art Gallery, İstanbul, 2012) are among the group exhibitions he participated in.

